

УДК 338.2

О. С. Москвічова,
аспірант кафедри економіки підприємств,
Львівський національний університет імені Івана Франка

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРЕДИТНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ В УМОВАХ БАНКІВСЬКОЇ КРИЗИ

O. Moskvichova,
graduate student of Department of enterprises' economy, Ivan Franko National University of L'viv

CONCEPTUAL FOUNDATIONS OF PUBLIC ADMINISTRATION OF CREDIT SERVICES IN UKRAINE ON THE BANKING CRISIS

На основі узагальнення теоретично-практичного доробку обгрунтовано необхідність розробки Концепції державного регулювання кредитних послуг України в умовах банківської кризи. Визначено основні напрями її реалізації, які полягають в удосконаленні нормативно-правової бази, підвищенні якості державного нагляду та регулювання, формуванні спеціальних фондів підтримки кредитування та розробці комплексної програми кредитування реального сектору економіки. Запропоновано систематизувати кредитне законодавство у Банківському кодексі та запровадження положень Базеля III. А також використання системи раннього попередження кризових явищ та формування змінних вимог щодо створення резервів на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями. Наведено нормування показників іпотечного кредитування, можливість державної компанії з управління активами мінімізувати обсяги проблемних кредитів на балансі банківських установ. Розглянуто кредити рефінансування як альтернативу рекапіталізації банків та можливість використання державно-приватного партнерства при створенні Спеціальних фондів рефінансування для зменшення навантаження на державний бюджет.

On the basis of generalization the theoretical and practical achievements substantiated the necessity of working of The Concept of public administration of credit services in Ukraine on the banking crisis. Defined basic directions of its implementation, which are to perfection the regulatory framework, improving the quality of public oversight and regulation of the formation of special funds to support lending and develop a comprehensive program of lending to the real economy. A systematize credit to the banking legislation implementing the provisions of the Banking Code and Basel III. And the use of early warning crisis systems and the formation of variable requirements for the establishment of reserves for possible losses on credit transactions. Submitted rationing measures of mortgage lending, the possibility of the State asset management company to minimize the amount of bad loans on the balance sheet of the banking institutions. The loans to refinance, as an alternative to the recapitalization of banks, and the ability to use public-private partnerships with established special funds to refinance to reduce the burden on the State budget.

Ключові слова: державне регулювання, банківська криза, кредитні послуги, іпотечне кредитування, рефінансування, державно-приватне партнерство.

Key words: public administration, banking crisis, credit services, mortgages, refinancing, public-private partnerships.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасна державна політика регулювання кредитних послуг позбавлена цілісності і здебільшого зорієнтована

на вирішення поточних проблем. Саме тому сьогодні існує нагальна потреба у виробленні та реалізації комплексу взаємопов'язаних і скоординованих заходів держави на

ринку кредитних послуг, які б не суперечили один одному, а сприяли б виходу з кризи та швидкому відновленню стабільності банківської системи в цілому. Адже фінансово стабільна банківська система формує фундамент для кредитування реального сектору економіки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Грунтовні дослідження щодо напрямків розвитку державного регулювання в Україні представлені у працях багатьох вітчизняних вчених, а саме: в цілому питання державного регулювання висвітлені у наукових доробках В. Геєця; державного регулювання банківської системи — у працях Р. Гриценко [11] та С. Лобозинської; державного регулювання банківського сектору в умовах банківської кризи — у працях О. Барановського та І. Зарицької; державного регулювання кредитних послуг — у працях С. Єлейко та С. Науменкової [8]. Однак у науковій літературі на сьогоднішній день відсутній єдиний комплекс заходів державного регулювання кредитних послуг в умовах банківської кризи, який би давав можливість кредитному ринку ефективно функціонувати у кризових умовах та сприяв би не лише його відродженню, а й економіки в цілому.

Слід зауважити, що основні засади сучасної державної політики регулювання кредитних послуг викладені у Постанові КМУ № 187 від 27.02.2013 р. "Про затвердження Державної програми активізації розвитку економіки на 2013—2014 роки" [1]. Даний документ передбачає відновлення кредитування економіки з одночасним зниженням рівня ризиків фінансової системи, проте конкретно не описує жодних заходів, які б сприяли такому відновленню. В цілому Постанова КМУ № 187 від 27.02.2013 р. є поверховою та узагальненою, в ній відсутній системний підхід до відновлення фінансово стійкої банківської системи та розширення процесів кредитування банками реального сектора економіки. Крім того даний нормативний акт відводить незначне місце проблемам розвитку банківського сектору, а кредитуванню — й готів.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є розробка і обґрунтування Концепції державного регулювання кредитних послуг в умовах банківської кризи.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Дослідивши особливості державного регулювання кредитних послуг України в умовах банківської кризи, зокрема регулювання кредитних послуг центрального банку, застосування державного інструментарію регулювання корпоративного сектору кредитних послуг та державного регулятивного механізму споживчого кредитування фізичних осіб — ми виявили, що проблеми, які існували у даних секторах кредитування особливо гостро проявились під час розгортання фінансової кризи в Україні, тому невизначеність з їх вирішенням, яка досі має місце, засвідчує необхідність розробки та реалізації Концепції державного регулювання кредитних послуг України в умовах банківської кризи та виходу з неї. Дана Концепція має охоплювати комплекс заходів, які послідовно повинні реалізуватися державними регуляторами та банківськими установами з метою формування розвиненої та ефективної системи кредитування, яка б орієнтувалась на потреби реального сектору економіки та на задоволення потреб позичальників в одержанні якісних кредитних послуг.

Головними цілями Концепції державного регулювання кредитних послуг України в умовах банківської кризи мають бути:

- відновлення кредитування економіки, забезпечення доступності кредитних послуг широким верствам населення, підвищення загальноекономічної ефективності використання кредитних ресурсів, забезпечення своєчасної реалізації державних програм рефінансування та кредитування, а також контролю за цільовим використанням наданих кредитів;

- розвиток кредитного ринку, створення умов довгострокового кредитування, удосконалення інструментів, видів та форм кредитування, у тому числі впровадження нових механізмів поєднання державних та приватних кредитних ресурсів;

- розвиток системи раннього попередження кризових явищ на кредитному ринку та управління кредитними ризиками;

- відновлення довіри до банківської системи в цілому та до державних програм кредитування зокрема.

Для досягнення зазначених цілей розвитку кредитних послуг органами державної влади доцільно здійснювати регулювання за такими напрямками:

- удосконалення нормативно-правового забезпечення кредитування;

- підвищення якості державного нагляду та регулювання кредитними послугами;

- формування спеціальних фондів підтримки кредитування;

- розробка комплексної програми кредитування реального сектору економіки.

У сфері нормативно-правового забезпечення кредитування необхідно створити сприятливі умови для подальшого розвитку правових норм. Для цього слід систематизувати кредитне законодавство у Банківському кодексі з метою впорядкування підзаконних нормативних актів та зменшення надмірної зарегламентованості кредитних процедур. Такий Кодекс мав би містити основну і спеціальну частини. В спеціальній частині доцільно виокремити розділ присвячений кредитуванню, який в свою чергу містив би підрозділи щодо рефінансування, кредитування суб'єктів господарювання та фізичних осіб, оскільки кожний з цих напрямків має свої індивідуальні особливості, які потребують окремої регламентації. Крім того, не було б зайвим включити до Кодексу розділ, який би передбачав необхідний комплекс заходів для попередження кризових явищ та функціонування банківської системи в умовах кризи, з особливим підходом до кредитування в несприятливих умовах. Оскільки саме кредитування займає найбільшу питому вагу у діяльності банківських установ та безпосередньо впливає на фінансування реального сектору економіки.

Іншим важливим напрямом удосконалення нормативно-правового забезпечення є запровадження положень Базель III, зокрема щодо підвищення якості і достатності капіталу, ліквідності банківської системи та запровадження нових показників: контрциклічного буфера капіталу, коефіцієнтів левериджу та чистого стабільного фінансування, які характеризують наявність довгострокових стабільних джерел фінансування, а також використання передового досвіду інших країн.

Сьогодні українські банки застосовує найбільш простий підхід до оцінки кредитного ризику, а Базель III — це набір передових способів оцінки ризиків (кредитного, ринкового та операційного) і створення відповідного капіталу, змістовного нагляду і ринкової дисципліни.

Так, з 2016 р. банки повинні за рахунок чистого прибутку створити буферний капітал на рівні 2,5%, що фор-

мується рівними частками (0,625%). До 1.01.2018 р. банкам необхідно вилучити із власного капіталу I рівня 15% "подушку", що включає відкладені податки і сек'юритизовані активи, а до 1.01.2015 р. — збільшити частку капіталу I рівня до 6%, а частку акціонерного капіталу — до 4,5%.

Необхідний рівень достатності капіталу першого та другого рівнів як і раніше повинен визначатися як відношення відповідного капіталу до активів, зважених за рівнем ризиків (ринкового, кредитного та операційного). Це ставлення має скласти 8% (на 1.01.2013 р.), а з урахуванням "буферного" капіталу — 10,5% (на 1.01.2019 р.).

Виходячи з вищесказаного, можна визначити, що у Базеля III більш широке охоплення заходів як на мікропруденційному рівні (ризик окремих банків) [2]:

- 1) зміцнення капітальної бази;
- 2) підвищені вимоги для покриття ризиків;
- 3) впровадження коефіцієнта боргового навантаження (leverage ratio);
- 4) впровадження зобов'язань на покриття короткотрокового і довгострокового фінансування.

Так і на макропруденційному рівні (ризик всього банківського сектора) [3]:

- 1) впровадження контрциклічного буфера капіталу і буферу схоронності капіталу;
- 2) впровадження коефіцієнта боргового навантаження.

Впровадження коефіцієнта боргового навантаження в розмірі 3% (включаючи балансові та позабалансові статті), яке відбудеться з 2018 року (з 2013р. тільки моніторинг) буде підштовхувати банки до підвищення процентної ставки, що спричинить за собою зниження кредитування в цілому.

Базель III пропонує ввести так званий "контрциклічний буфер", який буде служити в якості другого додаткового фонду та зменшуватиме доступність кредитів в періоди високих темпів зростання кредитування і одночасно буде зменшувати тиск на банківську систему під час спаду. У зв'язку з коливаннями розмірів кредитування цей буфер може складати від 0 до 2,5%, і в цілому виходить, що капітали I і II рівнів можуть досягати 13% [4].

Підвищення якості державного нагляду та регулювання кредитними послугами можна досягнути лише за допомогою комплексу заходів із:

- розробки та впровадження системи раннього попередження кризових явищ;
- формування змінних вимоги щодо створення резервів на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями та регламентація окремих параметрів кредитування;
- мінімізації обсягів проблемних кредитів на балансі банківських установ за допомогою ДКУА та їх рекапіталізація.

Банківська криза в Україні була спровокована не лише зовнішніми факторами, а й внутрішніми. Як вітчизняні, так і іноземні вчені досліджуючи кредитний ринок прийшли до висновку, що він, як і інші сегменти фінансового ринку, має власну внутрішню циклічність свого розвитку. Цікавими з цього приводу є дослідження американського економіста Х. Мінські, який у своїй теорії фінансової нестабільності розкрив процеси, які зумовлюють внутрішню властивість фінансової системи періодично (циклічно) зазнавати нестабільності, коли фінансові ринки можуть створювати власні рушійні сили, що породжують кредитну експансію й стрімке зростання цін активів, після чого відбувається кредитне стиснення і знецінення активів [5, с. 15; 6, с. 154]. Як бачимо, теорія Х. Мінські ідеально відповідає процесам, які відбувались на вітчиз-

няному кредитному ринку в останні роки.

Внутрішні процеси кредитного ринку, а саме: зростання та стиснення кредитування, ставить перед НБУ не просте завдання згладжування цих коливань. НБУ необхідно здійснювати нагляд та вчасно регулювати дисбаланси, які періодично виникають на кредитному ринку. Для цього слід розробити дієву методологію щодо ідентифікації та адаптації інструментів регулювання до відповідних фаз кредитного циклу. Необхідно вловити той момент, коли слід вносити корективи у кредитну політику проваджену центральним банком, тобто коли слід кредитну експансію замінити на антициклічну кредитну політику. Для визначення цього моменту можна скористатись визначенням коефіцієнта покриття кредитної заборгованості (Debt Service Cover Ratio, DSCR):

$$DSCR = \frac{OP}{K} \quad (1),$$

де ОП — операційний прибуток (валовий прибуток, змішаний дохід);

К — кредити, надані в економіку.

Якщо $DSCR < 1$, то рівень фінансової нестабільності в країні надто високий.

Наступний захід для удосконалення нагляду та регулювання кредитних послуг є запровадження змінних вимог щодо створення резервів на відшкодування можливих втрат за кредитними операціями: підвищувати їх під час економічного зростання та знижувати — під час кризи. Створення таких динамічних вимог повинно згладити коливання сукупного рівня сформованих резервів протягом кредитного циклу, що в свою чергу дозволить згладити коливання фінансових результатів банків, на які впливають показники сформованих резервів. У той же час, більш високі вимоги щодо створення резервів на етапі економічного зростання дозволять знизити темп зростання перекредитування економіки.

Також з метою посилення контролю та зниження кредитних ризиків необхідно на законодавчому рівні встановити певні кількісні нормативи їх показників або затвердити єдину методику їх розрахунку. Звичайно, регламентація окремих параметрів кредитування з одного боку може стримувати розвиток кредитного ринку, через відсутність додаткових стимулів, а з іншого — сприятиме, через обмеження банківських ризиків.

На нашу думку, з урахуванням негативних наслідків вітчизняної банківської кризи, дана законодавча регламентація кількісних нормативів показників кредитування є виправданою.

З огляду на велике різноманіття видів кредиту, встановлення певних кількісних нормативів їх показників потребує окремого наукового дослідження. В даній статті наведемо приклад лише для іпотечного кредитування, оскільки таке кредитування набуває особливого значення у кризовій економіці коли є незайняті ресурси, зокрема трудові [7, с. 235]. У цій своїй якості іпотечний кредит сприяє рішення ряду соціально-економічних проблем і набуває форми інвестицій в реальний сектор економіки. Отже, для іпотечного кредитування слід встановити наступні нормативи показників:

- 1) вимогу до максимального співвідношення розміру кредиту та вартості застави (LTV — loan to value ratio) бажано встановити в межах 50—75%, в залежності від місцезнаходження житла, його ціни та коефіцієнта обслуговування боргу;

- 2) вимога мінімальної суми "реального" початкового внеску повинна становити 20—30% від вартості житла;

- 3) відношення максимального розміру платежу за кредитом до доходу позичальника (платіж до доходу, РТІ

— payment to income) бажано встановити в межах 40—50%.

4) відношення загальної суми заборгованості до доходів позичальника (заборгованість до доходу, DTI — debt to income ratio) бажано встановити в межах 28—38%.

У вітчизняній практиці дискусійним є питання врахування при розрахунку показників фінансового стану позичальника — фізичної особи сукупного доходу сім'ї. Це обумовлено тим, що кредитні відносини регулюються кредитною угодою, відповідно до якої зобов'язання повернути кредит і сплатити проценти бере на себе конкретний позичальник. Тому банк оцінює фінансовий стан тільки позичальника, враховуючи кількісні показники та якісні характеристики його діяльності і фінансового стану. Розраховуючи додаткові показники, банк може брати до уваги доходи/витрати членів сім'ї, а також наявність поручительства одного з подружжя. Однак така вимога не є обов'язковою [8, с. 14].

Наступним кроком після мінімізації обсягів проблемних кредитів банківських установ є проведення рекапіталізацію цих банків. Така послідовність зменшує потребу в коштах необхідних для здійснення рекапіталізації, адже відпадає необхідність формування резервів під проблемні активи, які передаються Державній компанії з управління активами.

Під час кризи, як свідчить міжнародний досвід, у разі рекапіталізації проблемних банків стійкий позитивний ефект дає використання державних коштів, зокрема стабілізаційного фонду, випуску державних цінних паперів, а також коштів міжнародних фінансових організацій. Проте процес рекапіталізації за участі держави повинен проводитись із дотриманням низки принципів. Мова йде про негайне припинення кредитування неспроможних боржників; розробку проблемними банками програми реструктуризації і забезпечення жорсткого контролю над її реалізацією; встановлення й суворе дотримання правил, які обмежують надання допомоги проблемним банкам у разі недотримання ними вимог щодо якості управління і поліпшення фінансового стану; негайну відставку вищого менеджменту, відповідального за погіршення стану банків; посилення контролю за дотриманням банками нормативів власних коштів.

Альтернативою рекапіталізації банків можна розглядати кредити рефінансування, які також сприяють підтриманню платоспроможності і фінансової стійкості банківських установ.

Необхідно розробити порядок рефінансування банків в умовах банківської кризи з диференційним підходом до великих, середніх та малих банків, щоб у кожного банку була можливість виконати умови, які висуваються НБУ для отримання кредитів рефінансування, крім того необхідно врахувати, що є різні ступені проблемності банків. Для фінансово стабільних банків з незначними проблемами ліквідності повинно здійснюватися оперативне рефінансування НБУ, для банків з проблемами платоспроможності доцільним є надання НБУ стабілізаційних кредитів, вкладення субординованого боргу урядом, фінансування банків із цільового стабілізаційного фонду.

Ввести контроль за цільовим використанням кредитів рефінансування, щоб уникнути спекуляцій на фінансовому ринку. Зокрема необхідно посилити індивідуальний контроль з боку НБУ за роботою тих банків, які отримали кредити рефінансування, шляхом відображення руху таких кредитів на відповідних балансових рахунках. В умовах активного використання інформаційних технологій банківським установам буде не важко щоденно надсилати НБУ електронний звіт з балансом, звітом про

фінансові результати і звітом про рух грошових коштів, де можна буде прослідкувати використання наданих коштів. У разі виявлення порушень до банку одразу повинні застосовуватись штрафні санкції, які б перевищували вигоду від спекулятивних операцій.

Разом з тим, слід розглянути можливість використання таких кредитів як ресурсів для інвестиційного кредитування суб'єктів господарювання та громадян.

В Україні функція рефінансування банків покладена на НБУ і здійснюється за рахунок державних коштів або кредитів Світового банку, в будь-якому випадку тягар від подібного рефінансування лягає на плечі пересічного українця.

На нашу думку, слід впроваджувати нові нестандартні схеми залучення фінансових ресурсів та методи підтримки ліквідності. Так, з метою зменшення навантаження на державний бюджет, доцільно було б створити Спеціальний фонд рефінансування, наповнення якого було частково державним, а частково із залученням приватних інвесторів. Подібний механізм фінансування варто застосовувати і при пільговому кредитуванні. Для цього потрібно активізувати роботу серед глобальних інвесторів для подолання інформаційної асиметрії і підтримки інвестиційного іміджу України, а також підвищити рівень забезпеченості українських активів. На законодавчому рівні організаційно-правові засади взаємодії державних партнерів з приватними та основні принципи такого партнерства на договірній основі закріплені в ЗУ "Про державно-приватне партнерство", проте сфера застосування Закону безпосередньо не розповсюджується на кредитування, що гальмує його розвиток, а тому слід передбачити внесення певних змін до даного нормативно-правового акту.

Також слід активізувати міжбанківське кредитування шляхом надання гарантій від НБУ щодо відшкодування частини ймовірних збитків. Насамперед мова йде про державні та системоутворюючі банки, які можуть отримати від НБУ відповідні гарантії відшкодування можливих збитків. У свою чергу вони мають взяти на себе певні зобов'язання щодо обсягів і ціни кредитних ресурсів, котрі можуть бути розміщені цими банками на міжбанківському ринку. Такий захід міг би певним чином зменшити емісійний вплив кредитів рефінансування на економіку і грошовий ринок, оскільки кредитування здійснювалось би не центральним банком, а під його гарантії банківськими установами.

З метою підвищення ефективності використання кредитів рефінансування слід послабити вимоги до забезпечення та суттєво розширити його список, удосконалити механізм довгострокового рефінансування, а також ввести контроль за цільовим використанням кредитів рефінансування під час кризи, щоб уникнути спекуляцій на фінансовому ринку.

Аналіз розподілу кредитних ресурсів за галузями економіки виявив його нерівномірність, тому завданням держави є забезпечення кредитування некредитоспроможних, але стратегічно важливих галузей. Як, наприклад, сільське господарство, яке за результатами 2012 р. було більш прибутковим, ніж переробна промисловість [9], хоча кредитів сільське господарство отримало на 89,4 млрд грн. (або в 3,4 рази) менше, ніж переробна промисловість [10].

Для підтримки таких галузей (сільське господарство, малий та середній бізнес, іпотечне кредитування та інші) необхідно розробити комплексну державну програму розвитку пільгового кредитування, яка б включала не лише фінансову підтримку шляхом компенсування процентних ставок, а також мережу спеціалізованих агенцій і фондів, які б:

— надавали юридичну та фінансову підтримку, зокрема допомагали із оформленням документації, підбирали відповідні пільгові програми та пропонували нові можливості виробництва та його модернізації враховуючи

індивідуальні особливості позичальника, допомагали із складанням бізнес-плану щодо використання кредитних коштів;

— виступали у якості поручителів (як, наприклад, ВАТ "Агентство кредитного забезпечення (Росія), Підтримуючий і гарантійний сільськогосподарський та лісогосподарський фонд (Чехія) та ін.), зменшуючи кредитні ризики шляхом їх розподілу між державою, позичальником і кредитором;

— забезпечували контроль за виконанням умов, на яких був виданий пільговий кредит та цільового використання коштів з свого боку, для уникнення шахрайств.

Вирішення питання доступності кредитних ресурсів можливе також шляхом спеціалізації банків. При формуванні кредитних ресурсів кошти від населення залучаються спеціалізованими (ощадними) банками, а їх розміщення проводиться через спеціалізовані галузеві (промислові, сільські та інші) кредитні установи. Такий механізм залучення і розподілу кредитних коштів має свої позитивні аспекти. Адже для акумулювання коштів потрібна досить широка розгалужена мережа філій, відділень, які достатньо наближені до своїх інвесторів-населення, а для кредитування потрібні відповідно підготовлені фахівці з вузькоспеціалізованими знаннями в тій галузі економіки, яка кредитується, а також необхідні відповідні кошти для проведення маркетингових досліджень. Такий механізм діяльності банківської системи успішно функціонує у Німеччині та Австрії [11, с. 7].

Від спеціалізації залежить ступінь і характер ризиків, які на себе приймає банк, тому варто, як і при рефінансуванні, до таких банків застосовувати різні режими регулювання. Створення такого диференційованого банківського регулювання дасть змогу банківським установам зайняти своє місце на ринку, застосовувати індивідуальний підхід до позичальників, а також знизить можливість утворення надто великих банків.

ВИСНОВОК

Своєчасна реалізація запропонованих заходів Концепції державного регулювання кредитних послуг в умовах банківської кризи дасть можливість сформувати більш ефективний регулюючий механізм банківської стабільності що, безперечно, вплинуло б на економічне відродження кредитного сектора та поживило відновлення економіки.

Література:

1. Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Державної програми активізації розвитку економіки на 2013—2014 роки" від 27.02.2013р. № 187 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/187-2013-%D0%BF>
2. Stefan Walter on Basel III, RWAs, "anti-American" rules and CVA [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.risk.net/risk-magazine/interview/2119345/-stefan-walter-basel-iii-rwas-anti-american-rules-cva>
3. European Central Bank. Strengthening Macro and Micro — Prudential Supervision [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ecb.int/pub/pdf/other/strengtheningsupervision201003en.pdf>
4. Walter W. Eubanks, The Status of the Basel III Capital Adequacy Accord, Congressional Research Service, Diane Publishing Co, 2010.
5. Minsky H. The Financial Instability Hypothesis: An Interpretation of Keynes and An Alternative to "Standard" Theory // Nebraska Journal of Economics and Business. — 1977. — Vol. 16. — № 1. — P. 5—16.

6. Купер Дж. Природа финансовых кризисов. Центральные банки, кредитные пузыри и заблуждения эффективного рынка / Дж. Купер. — СПб.: BestBusinessBooks, 2010. — 210 с.

7. Спаських Н.М. Економічна сутність іпотеки [Електронний ресурс] / Н.М. Спаських // Научно-технический сборник. Комунальное хозяйство городов. — 2008. — Выпуск 83. Серия: Экономические науки. — С. 233—241. — Режим доступу: http://eprints.kname.edu.ua/style/images/fileicons/application_pdf.png

8. Науменкова С. Розвиток кредитування у посткризових умовах / Світлана Науменкова, Світлана Міщенко // Банківська справа. — 2013. — № 1. — С. 3—19.

9. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

10. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>

11. Гриценко Р. Структуризація та консолідація банківського сектору України / Р. Гриценко // Вісник НБУ. — 2004. — № 4. — С. 4—8.

Reference:

1. Cabinet of Ministers of Ukraine (2013), "Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the State program of intensification of economic development for 2013—2014"", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/187-2013-%D0%BF> (Accessed 27 February 2013).
2. Walter, S. (2012), "On Basel III, RWAs, "anti-American" rules and CVA", [Online], available at: <http://www.risk.net/risk-magazine/interview/2119345/-stefan-walter-basel-iii-rwas-anti-american-rules-cva>.
3. The official site of European Central Bank (2012), "Strengthening Macro and Micro — Prudential Supervision", available at: <http://www.ecb.int/pub/pdf/other/strengtheningsupervision201003en.pdf>.
4. Walter, W. (2010), Eubanks, The Status of the Basel III Capital Adequacy Accord, Congressional Research Service, Diane Publishing Co.
5. Minsky, H. (1977), "The Financial Instability Hypothesis: An Interpretation of Keynes and An Alternative to "Standard" Theory", Nebraska Journal of Economics and Business, vol. 16, № 1, pp. 5—16.
6. Cooper, J. (2010), Priroda finansovyh krizisov. Central'nye banki, kreditnye puzyri i zabluzhdeniya jeffektivnogo rynka [Nature of financial crises. Central banks, credit bubbles and the efficient market misconceptions], BestBusinessBooks, St. Petersburg, Russia.
7. Spas'kykh, N.M. (2008), "The economic essence of the mortgage", Nau4no-tehnikeskij sbornik. "Komunal'noe hozjajstvo gorodov" [Communal services cities. Scientific and technical collection], [Online], vol. 83, Series: Economics, pp. 233—241, available at: http://eprints.kname.edu.ua/style/images/fileicons/application_pdf.png
8. Naumenkova, S. (2013), "Development lending in the post-crisis environment", Bankivs'ka справа, vol. 1, pp. 3—19.
9. The official site of State statistics service of Ukraine, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. The official site of National bank of Ukraine, available at: <http://www.bank.gov.ua>
11. Hrytsenko, R. (2004), "Structuring and consolidation of the banking sector in Ukraine", Visnyk NBU, vol. 4, pp. 4—8.

Стаття надійшла до редакції 09.07.2014 р.